

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

Kraków, 06.04.2016

Protokół

z cyklu paneli dyskusyjnych organizowanych przez PTE Oddział w Krakowie w ramach projektu współfinansowanego przez Narodowy Bank Polski pt. „**Wyzwania rozwojowe Polski w warunkach pokryzysowych**”.

4 Panel dyskusyjny w dniu 6.04.2016 roku „Cele polityki społecznej i gospodarczej nowego rządu Polski”

- Prof. dr hab. Zbigniew Ziolo – moderator wygłosił referat wprowadzający na temat: „Nowe uwarunkowania rozwoju Polski”
- Prof. dr hab. Andrzej Prusek – panelista, wygłosił referat na temat: „Plan Morawieckiego czy strategia rozwoju Polski”
- prof. UEK dr hab. Robert Włodarczyk – panelista, wygłosił referat na temat: „Ocena możliwości finansowych realizacji Planu Morawieckiego”

Kolejne 4 spotkanie panelowe rozpoczął prof. dr hab. Andrzej Prusek witając wszystkich zebranych. Następnie oddał głos moderatorowi prof. dr hab. Zbigniewowi Ziolo.

Prof. dr hab. Zbigniew Ziolo rozpoczął panel referatem wprowadzającym dotyczącym nowych uwarunkowań rozwoju Polski. Stwierdził, że widoczne są symptomy wzrostu gospodarczego, jednak, jego zdaniem największe problemy wynikają z demografii. Pesymistyczne prognozy wskazują, że liczba aktywnych zawodowo zrówna się z liczbą emerytów a rządzący widzą w tym jedynie daleką przyszłość, podczas gdy należy o tym myśleć już dziś. Taki rozwój Polski pociągnie za sobą rozwój krajów wyżej rozwiniętych gdzie migrują młodzi ludzie z Polski, lecz nie naszego kraju. Problemy generują również obszary wiejskiej, ponieważ efektywne gospodarstwo powinno mieć około 600 hektarów, podczas gdy w Polsce dominują małe gospodarstwa. Dużą powierzchnię można również uzyskać poprzez łączenie gospodarstw, lub przez rozwój spółdzielczości, jednak u nas występują problemy z obrotem ziemią i awersja do spółdzielczości. Na zachodzie Polski ziemię wykupują rolnicy holenderscy.

Następnie prof. dr hab. Zbigniew odwołał się do kwestii innowacji, na które w Polsce nie ma ssania ze strony przedsiębiorstw. Kapitał zagraniczny wykorzystuje tanią siłę roboczą w Polsce, a jednocześnie przynosi ze sobą nowoczesną organizację pracy i wiedzę. Problemy wynikają z braku kapitału wysokiego ryzyka w Polsce. To ten kapitał decyduje o innowacyjności. Wskazuje się na zbyt duży udział kapitału zagranicznego w Polsce i widać to między innymi na przykładzie banków zagranicznych, które dominują w naszej gospodarce. W Polsce występuje również problem niskiego zaufania społecznego. Coraz mniej ufamy instytucjom, co osłabia nasz kapitał społeczny i stanowi barierę rozwojową. Na Zachodzie w krajach najwyżej rozwiniętych poziom zaufania jest dużo większy. Ponadto prof. dr hab. Zbigniew Ziolo podniósł kwestię znacznego ograniczenia w Polsce szkolnictwa zawodowego, które trudno będzie potem odbudować. Podkreślił, że obecnie w Polsce brakuje instytucji, które spowodowałyby, że plan Morawieckiego stałby się planem narodowym. Stwierdził także, że jest na razie tylko zarys planu.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

Prof. dr hab. Andrzej Prusek w swoim referacie pod tytułem: „Plan Morawieckiego czy strategia rozwoju Polski?”, podkreślił łatwość planowania w okresie socjalizmu, kiedy dominowała własność państwowa. Obecnie w jego opinii programowanie rozwoju nie przynosi oczekiwanych rezultatów, gdyż sektor prywatny nie integruje się z działaniami sektora publicznego. Ponadto plan Morawieckiego nie spełnia wymogów planowania, ponieważ nie jest zbilansowany, co zresztą nie jest możliwe, ponieważ odnosi się do przyszłości, której nie można do końca określić. Plan Morawieckiego określa normatywne kierunki przemian strukturalnych w polskiej gospodarce i życiu społecznym. W warunkach rynkowych państwo nie może zarządzać finansami, które należą do prywatnych właścicieli. Ponadto na podmioty zagraniczne można wpływać w mniejszym stopniu niż na krajowe. W Polsce konieczne są zatem głębokie przemiany a nie drobne zmiany, a to wymaga czasu. Plan Morawieckiego zawiera opis pięciu pułapek rozwoju Polski oraz przypomniał kwestie reform Balcerowicza, które w rzeczywistości nie doprowadziły do równowagi ekonomicznej, ponieważ wielokrotnemu wzrostowi cen nie towarzyszył wzrost płac.

Kapitał zagraniczny jest często nieopodatkowany i transferuje zyski zagranicę. Tworzy on około 2/3 polskiego eksportu, ale nie przyczynia się do rozwoju Polski, nie tworzy kapitału inwestycyjnego w Polsce. W naszej gospodarce już zaczyna się regres demograficzny, który również wpływa na możliwości inwestycyjne i popyt. Plan Morawieckiego wskazuje na pewne możliwe rozwiązania powyższych problemów, jednak jego problemem jest brak środków na realizację założeń inwestycyjnych. W opinii prof. dr hab. Andrzeja Pruska nasze państwo jest biedne między innymi, dlatego, że daje się okradać, na przykład na podatku VAT, transferach zagranicznych itd. W Polsce pomimo niewielkich środków nadal obniża się podatki, co teoretycznie prowadzi do wzrostu PKB, ale jednocześnie rośnie dług publiczny. Problemami polskiej gospodarki są między innymi: słabość instytucji i niski poziom finansowania funkcji społecznych. Niskie płace w instytucjach państwowych również stanowią problem, ponieważ prowadzą do obniżania jakości państwa. Ponadto nie wykształciliśmy silnych polskich marek. Następnie prof. dr hab. Andrzej Prusek przytoczył fragmenty planu Morawieckiego, który zawiera opis pięciu filarów nowego modelu rozwoju. Zaproponowano w jego ramach między innymi reindustrializację. Prof. dr hab. Andrzej Prusek ocenił, że duże inwestycje wymagają czasu i muszą być dokonane z przemyśleniem, o co trudno w przypadku szybkich i głębokich reform, na co wskazuje przykład reform rządu J. Buzka. W Polsce mamy wiele wynalazków, ale do ich wdrożenia, jako innowacji brakuje venture capital. Nie potrafimy wykorzystać rodzinnych pomysłów, które potem są komercjalizowane na Zachodzie, gdzie wykorzystuje się je prawidłowo. W Polsce powinno się zacząć od zmniejszenia biurokracji, podniesienia płac w sektorze publicznym, co zwiększyłoby pozytywną selekcję kadr. Ważnym aspektem Planu Morawieckiego jest zdaniem prof. dr hab. Andrzeja Pruska fakt, że integruje on program społeczny i gospodarczy. Podkreślił także, że państwo powinno ingerować w gospodarkę silniej, a nie wycofywać się z niej.

Dr hab. Robert Włodarczyk przedstawił w swoim referacie ocenę możliwości finansowych Planu Morawieckiego. Podkreślił wagę finansowania, bez którego niemożliwe jest uruchomienie realizacji planu. Brak środków finansowych ma negatywny wpływ na możliwości realizacji wielu planów. Dużą rolę odgrywa źródło finansowania. Na planowane inwestycje potrzebne będzie około 1 biliona złotych, w okresie 5 lat. Stanowi to około połowy rocznego PKB Polski. Jednocześnie dr hab. Robert Włodarczyk podkreślił, że porównywalną kwotę wydano na inwestycje w okresie 2011-2015: około 1,25 biliona zł, czyli 250 mld zł

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

rocznie. Tyle już wydajemy, powstaje więc pytanie czy planowane są dodatkowe inwestycje czy utrzymanie dotychczasowego poziomu inwestycji w gospodarce. Z dużym prawdopodobieństwem można złożyć, że będzie to model hybrydowy. W okresie 2011-2015 około 37% inwestycji finansował sektor publiczny, a odniesieniu do sektora prywatnego polskie podmioty finansowały 39% inwestycji. Teraz zakłada się, że pieniądze mają pochodzić z kapitału krajowego. Mobilizacja kapitału narodowego jest bardzo ważna, ale dużą rolę odgrywają także środki Wspólnotowe i kapitał zagraniczny. W Planie Morawieckiego uwidacznia się odwrót od przyjmowanej dotychczas w Polsce koncepcji „kapitalizmu bez kapitału”, który powodował uzależnienie naszej gospodarki. Niestety struktura kapitału potrzebnego na realizację planowanych inwestycji to zdecydowanie kwoty maksymalne, które będzie można pozyskać z poszczególnych źródeł. Jednocześnie nie ma pewności, co do rzeczywistych funduszy, jakimi będzie dysponował w tym zakresie sektor publiczny. Poza przedstawionym w Planie Morawieckiego optymistycznym wariantem wartościowe byłoby również uwzględnienie scenariuszy przynajmniej bardziej realistycznych.

Dr hab. Robert Włodarczyk wykazał pewne nieścisłości w planach finansowania, szczególnie odnoszących się do możliwości pozyskania kapitału od podmiotów prywatnych, które w jego opinii nie dysponują tak dużymi wolnymi środkami na inwestycje jak na to wskazują wyliczenia zawarte w Planie Morawieckiego. Możliwe do wykorzystania jest nie zakładane 230 mld, ale około 100 mld zł. Ponadto ocena przyszłych wpływów podatkowych może być poważnie przeszacowana. Jednak największe kontrowersje budzą kwestie lokat firm oraz nadpłynności sektora bankowego, które jako źródła finansowania są bardzo problematyczne. Wiele kwestii nie zostało uwzględnionych w planowanych źródłach finansowania, szczególnie dotyczy to kwestii negatywnych. Plan Morawieckiego powinien zawierać również warianty zakładające pozyskanie mniejszych środków, wykonanie jedynie części planowanych działań itd.

Następnie prof. dr hab. Zbigniew Ziolo zaprosił do dyskusji nad przedstawionymi w referatach problemami.

Prof. J. Śmiałowski podkreślił, że w dobie neoliberalizmu państwo było silnie zwalczane. Przyznał, że on sam nie jest zwolennikiem wszechwładzy państwa i uważa, że wyrzeczenie się przez społeczeństwo należnych mu praw musi się odbywać za jego zgodą. Chcąc zbudować coś nowego społeczeństwo może zgodzić się na pewne wyrzeczenia. Podkreślił jednocześnie, że inwestycje także bywają nietrafione, czego przykładem jest lotnisko w Radomiu.

Obecni na sali studenci odnieśli się do kwestii problemów demograficznych. Przypomnieli kwestię Chin, gdzie prowadzona była restrykcyjna polityka jednego dziecka w rodzinie. Zwrócili jednak uwagę, że również tam ludzie nie chcą mieć dzieci, liczy się tylko aspekt finansowy.

Prof. dr hab. Zbigniew Ziolo przypomniał, że w Chinach nadwyżka mężczyzn nad kobietami, szczególnie w najmłodszym pokoleniu, wynosi około 16 mln. Stwierdził również, że w związku z programem „500+” polscy rodzice chcą odzyskać dzieci z ośrodków wychowawczych, aby zyskać pieniądze.

Prof. dr hab. Stanisław Lis stwierdził, że następuje odejście od poprzedniego neoliberalnego modelu. Jednakże niesprawności występują zarówno po stronie państwa jak i rynku. W wielu obszarach bardziej efektywny jest sektor prywatny. Jako przykład przytoczył

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Krakowie

ostatnie decyzje dotyczące zarządzania stadninami w Polsce. Odniósł się także do struktury finansowej Planu Morawieckiego, która w jego opinii nie uwzględnia wielu aspektów.

Prof. dr hab. Andrzej Prusek stwierdził, że środki unijne w Polsce są wydatkowane na cele unijne, inne niż uwzględnione w Planie Morawieckiego. Skrytykował typowe dla polskiego sektora MSP inwestycje w maszyny i urządzenia. Na przykład zakup komputera, jest uznawany przez firmy za inwestycje innowacyjną, podczas gdy inwestycje powinny dotyczyć innowacji i badań. W jego opinii kapitału pozbawił polska gospodarkę błędny model prywatyzacji, w ramach którego wyprzedaliśmy majątek narodowy, co skutkuje obecnym brakiem kapitału.

Prof. dr hab. Zbigniew Ziolo przypomniał, że w Stanach Zjednoczonych korporacje 75% obrotów uzyskują z zamówień publicznych, co wskazuje na realną rolę państwa w gospodarce. W Polsce trzeba pamiętać, że przedsiębiorcy również decydują o rozwoju i to im trzeba zapewnić warunki do tego rozwoju. Należy zintegrować cały naród wokół tej idei.

Protokołowała Kinga Szmigiel